

ประกาศคณะกรรมการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง

เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์การคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง

โดยที่สมควรกำหนดหลักเกณฑ์การคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งสำหรับการดำเนินงานในการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งซึ่งเป็นบุคคลซึ่งไร้ที่อยู่อาศัยและไม่มีรายได้เพียงพอแก่การยังชีพ รวมถึงบุคคลที่อยู่ในสภาวะยากลำบากและไม่อาจพึ่งพาบุคคลอื่นได้ ให้เป็นไปอย่างชัดเจน เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ ตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย เพื่อให้คนไร้ที่พึ่งสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข มีปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิตและสามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างสมศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๙ (๔) ประกอบกับมาตรา ๒๑ แห่งพระราชบัญญัติการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง พ.ศ. ๒๕๕๗ คณะกรรมการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งจึงออกประกาศไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ประกาศนี้เรียกว่า “ประกาศคณะกรรมการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์การคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง”

ข้อ ๒ ประกาศนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ข้อ ๓ ในประกาศนี้

“สถานคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง” หมายความว่า สถานคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งที่คณะกรรมการประกาศจัดตั้ง

“ศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง” หมายความว่า ศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่งที่สถานคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งจัดให้มีขึ้น ศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่งของหน่วยงานของรัฐ สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด และส่วนราชการอื่นที่ปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์กำหนด รวมถึงหน่วยงานของรัฐ องค์การสาธารณประโยชน์ องค์การสวัสดิการชุมชน องค์การภาคเอกชนอื่น สถาบันศาสนา กลุ่มคนไร้ที่พึ่ง หรือกลุ่มบุคคลที่จัดให้มีการดำเนินการในลักษณะเดียวกับศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง

“อภิตี” หมายความว่า อภิตีกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง

ข้อ ๔ ให้อภิตีกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการรักษาการตามประกาศนี้และมีอำนาจกำหนดวิธีปฏิบัติและแบบเอกสารเพื่อดำเนินการให้เป็นไปตามประกาศนี้

หมวด ๑

บททั่วไป

ข้อ ๕ สถานคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง หรือศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่งที่มีอำนาจหน้าที่ในการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งในเขตพื้นที่ที่ให้การคุ้มครองหรือเขตพื้นที่รับผิดชอบ โดยพิจารณาตามความเหมาะสมของสภาพและปัญหาของคนไร้ที่พึ่ง ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในประกาศนี้

สถานคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง หรือศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่งที่ได้รับการขอรับการคุ้มครองจากบุคคล หรือรับบุคคลที่ถูกส่งตัวมาตามมาตรา ๒๐ หรือมาตรา ๒๒ ซึ่งมีใช้บุคคลสัญชาติไทย ให้ความช่วยเหลือ เฝ้าที่จำเป็นตามหลักสิทธิมนุษยชน แล้วจัดส่งตัวไปยังหน่วยงานของประเทศเจ้าของสัญชาติของบุคคลนั้นต่อไป เว้นแต่จะมีการตกลงระหว่างประเทศหรือระหว่างหน่วยงานเป็นอย่างอื่น

ข้อ ๖ สถานคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งหรือศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่งต้องปกปิดข้อมูลส่วนบุคคล ของคนไร้ที่พึ่ง เว้นแต่เป็นการเปิดเผยตามที่กฎหมายกำหนด

หมวด ๒

การคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง

ส่วนที่ ๑

การจัดสวัสดิการสังคม

ข้อ ๗ จัดให้มีบริการทางสังคมซึ่งเกี่ยวกับการป้องกัน การแก้ไขปัญหา การพัฒนา และการส่งเสริมความมั่นคงทางสังคม เพื่อตอบสนองความจำเป็นขั้นพื้นฐานของคนไร้ที่พึ่งให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี และพึ่งพาตนเองได้อย่างทั่วถึงและเป็นธรรม โดยคำนึงถึงสิทธิและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

ข้อ ๘ การจัดบริการสวัสดิการสังคม ต้องคำนึงถึงลักษณะหรือรูปแบบและวิธีการใน การดำเนินการตามความเหมาะสมของสภาพปัญหาความต้องการของคนไร้ที่พึ่งที่ควรได้รับการป้องกัน แก้ไขทั้งในระยะเร่งด่วนและระยะยาว

ข้อ ๙ ส่งเสริม สนับสนุน ให้คนไร้ที่พึ่งสามารถเข้าถึงปัจจัย ๔ ที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต

ข้อ ๑๐ สนับสนุนให้หน่วยงานของรัฐและภาคเอกชนมีส่วนร่วมเป็นผู้ดำเนินการจัดสวัสดิการสังคม ที่เหมาะสมให้แก่คนไร้ที่พึ่ง

ส่วนที่ ๒

การเสริมสร้างสมรรถภาพทางร่างกายและจิตใจ

ข้อ ๑๑ จัดให้มีการประเมินทางด้านร่างกาย จิตใจของคนไร้ที่พึ่งรวมถึงการประเมินครอบครัว

ข้อ ๑๒ จัดให้มีบริการคัดกรองและคัดแยกคนไร้ที่พึ่งที่มีอาการป่วยทางกายและจิต

ข้อ ๑๓ จัดให้มีกิจกรรมการเสริมสร้าง พื้นฟูสมรรถภาพทางร่างกายและจิตใจ

ส่วนที่ ๓

การรักษาพยาบาล

ข้อ ๑๔ จัดให้คนไร้ที่พึ่งได้รับการดูแลหรือรักษาพยาบาลเบื้องต้นเมื่อเจ็บป่วย หรือส่งต่อ สถานพยาบาลแล้วแต่กรณีสภาพความเจ็บป่วย

ข้อ ๑๕ จัดให้คนไร้ที่พึ่งเข้าถึงบริการด้านสาธารณสุขตามหลักประกันสุขภาพที่มี

ส่วนที่ ๔

การส่งเสริมการศึกษาและอาชีพ

ข้อ ๑๖ จัดให้คนไร้ที่พึ่งได้รับการศึกษาและข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิต

- (๑) จัดบริการข้อมูลข่าวสารให้ครอบคลุมการศึกษาในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัย
- (๒) สนับสนุนสื่อทุกประเภทให้มีรายการสำหรับคนไร้ที่พึ่ง
- (๓) ส่งเสริมให้หน่วยงานสถานศึกษามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมเพื่อคนไร้ที่พึ่ง
- (๔) ส่งเสริมและสนับสนุนให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมเพื่อการเรียนรู้การใช้ชีวิตแก่คนไร้ที่พึ่ง
- (๕) คุ้มครองการเผยแพร่สื่อความรู้และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่เกี่ยวข้องกับคนไร้ที่พึ่งมิให้ถูกแสวงหาประโยชน์หรือละเมิดสิทธิ์

(๖) ส่งเสริมสนับสนุนให้มีการวิจัยหรือพัฒนาองค์ความรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตคนไร้ที่พึ่ง

ข้อ ๑๗ จัดให้มีการส่งเสริม สนับสนุนการประกอบอาชีพหรือฝึกอาชีพที่เหมาะสมสำหรับคนไร้ที่พึ่ง

- (๑) จัดอบรม ทักษะอาชีพหรือฝึกอาชีพให้แก่คนไร้ที่พึ่งตามอัธยาศัย
- (๒) จัดให้มีข้อมูลทางการอาชีพและตำแหน่งงานสำหรับคนไร้ที่พึ่ง
- (๓) จัดหาอาชีพที่เหมาะสมตามศักยภาพให้แก่คนไร้ที่พึ่ง
- (๔) สนับสนุนให้หน่วยงานของรัฐและภาคเอกชนมีส่วนร่วมเป็นผู้ดำเนินการฝึกอาชีพและประกอบอาชีพที่เหมาะสมให้แก่คนไร้ที่พึ่งโดยให้ได้รับสิทธิประโยชน์ตามกฎหมายส่งเสริมการพัฒนาฝีมือแรงงาน

ส่วนที่ ๕

การส่งเสริมและสนับสนุนการสร้างโอกาสในสังคม

ข้อ ๑๘ ส่งเสริมและสนับสนุนให้คนไร้ที่พึ่งได้รับโอกาสเข้าถึงบริการขั้นพื้นฐานต่าง ๆ ในสังคม ทั้งภาครัฐและเอกชน

ข้อ ๑๙ ส่งเสริมและสนับสนุนการสร้างโอกาสในสังคม เสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับคนไร้ที่พึ่ง รวมทั้งการรวมตัวกันเพื่อดำเนินกิจกรรมใดๆ การแสดงออก การแสดงความคิดเห็น โดยได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานของรัฐ และภาคเอกชนตามความเหมาะสม

ข้อ ๒๐ ส่งเสริมและสนับสนุนวิสาหกิจเพื่อสังคมให้เข้ามามีส่วนร่วมในการสร้างโอกาสให้แก่คนไร้ที่พึ่ง

ข้อ ๒๑ สนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรสาธารณประโยชน์ องค์กรสวัสดิการชุมชน องค์กรภาคเอกชนอื่น สถาบันศาสนา องค์กรธุรกิจหรือกลุ่มคนไร้ที่พึ่ง มีส่วนร่วมในการสร้างโอกาสในสังคมให้แก่คนไร้ที่พึ่ง

ส่วนที่ ๖

การพัฒนาคุณภาพชีวิต

ข้อ ๒๒ ส่งเสริมให้คนไร้ที่พึ่งสามารถดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างปกติสุข มีปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิต ได้รับการยอมรับจากครอบครัว ชุมชน และสังคม

ส่วนที่ ๗

การสนับสนุนให้คนไร้ที่พึ่งมีงานทำ

ข้อ ๒๓ จัดให้มีข้อมูลตำแหน่งงานที่เหมาะสมสำหรับคนไร้ที่พึ่ง

ข้อ ๒๔ สนับสนุนให้หน่วยงานของรัฐและภาคเอกชนมีส่วนร่วมเป็นผู้ดำเนินการจัดหางานที่เหมาะสมให้แก่คนไร้ที่พึ่ง

ส่วนที่ ๘

การสนับสนุนให้คนไร้ที่พึ่งมีที่พักอาศัย

ข้อ ๒๕ สนับสนุนให้คนไร้ที่พึ่งมีที่พักอาศัย และสนับสนุนให้เกิดการรวมตัวกันเพื่อนำไปสู่การมีที่อยู่อาศัยเป็นของตนเอง

ข้อ ๒๖ สนับสนุนให้หน่วยงานของรัฐและภาคเอกชนจัดให้คนไร้ที่พึ่งได้มีที่พักอาศัยเป็นของตนเอง

ข้อ ๒๗ จัดที่พักอาศัยชั่วคราวให้คนไร้ที่พึ่งในระหว่างการหาที่พักอาศัยเป็นของตนเอง ทั้งนี้ตามที่สถานคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง หรือศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่งหรือองค์กรอื่นที่มีการดำเนินการในลักษณะเดียวกับสถานคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งกำหนด

ส่วนที่ ๙

การป้องกันมิให้มีการเลือกปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรมต่อคนไร้ที่พึ่ง

ข้อ ๒๘ การกระทำในลักษณะที่เป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อคนไร้ที่พึ่งเกี่ยวกับการกำหนดนโยบาย กฎ ระเบียบ มาตรการ โครงการ หรือวิธีปฏิบัติของหน่วยงานของรัฐ องค์กรเอกชน หรือบุคคลใดจะกระทำมิได้ รวมทั้งการงดเว้นกระทำการที่แม้จะมีได้มุ่งหมายให้เป็นการเลือกปฏิบัติต่อคนไร้ที่พึ่งโดยตรง แต่ผลของการกระทำนั้นทำให้คนไร้ที่พึ่งต้องเสียสิทธิประโยชน์ที่ควรจะได้รับ

หมวด ๓
สถานคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง

ข้อ ๒๙ ให้สถานคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งที่ได้รับการขอรับการคุ้มครองจากคนไร้ที่พึ่งตามมาตรา ๑๙ หรือรับคนไร้ที่พึ่งที่ถูกส่งตัวมายังสถานคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งตามมาตรา ๒๐ หรือมาตรา ๒๒ ดำเนินการดังต่อไปนี้

(๑) รับตัวคนไร้ที่พึ่งไว้
(๒) สอบข้อเท็จจริงเบื้องต้น และประเมินสภาพปัญหา ดำเนินการช่วยเหลือเบื้องต้นหากมีภาวะวิกฤติหรือเร่งด่วน

(๓) สืบเสาะข้อมูลและจัดทำทะเบียนประวัติรวมถึงรายละเอียดต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับคนไร้ที่พึ่ง เพื่อนำมาวิเคราะห์ วินิจฉัยหาสาเหตุของปัญหา รวมถึงแนวทางการคุ้มครองที่เหมาะสม หากพิจารณาแล้วพบว่าคนไร้ที่พืงนั้นมีกฎหมายเฉพาะให้การคุ้มครอง ให้ดำเนินการตามข้อ ๓๓

(๔) กรณีคนไร้ที่พึ่งที่ไม่มีหลักฐานประจำตัว และทำการสืบเสาะข้อมูลแล้วไม่สามารถสืบค้นทางทะเบียนราษฎรได้ ให้ดำเนินการใด ๆ เพื่อให้คนไร้ที่พึ่งได้รับสิทธิขั้นพื้นฐานตามความจำเป็นและเหมาะสม

(๕) จัดให้มีการตรวจสุขภาพกายและสุขภาพจิต หากคนไร้ที่พึ่งจำเป็นต้องได้รับการตรวจรักษา ให้จัดให้คนไร้ที่พึ่งได้รับการตรวจรักษาต่อไป

(๖) จัดให้มีอาหารและเครื่องนุ่งห่มที่เหมาะสมและถูกสุขลักษณะ

(๗) ฝึกอบรมและฝึกอาชีพรวมทั้งหาอาชีพให้แก่คนไร้ที่พึ่ง ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในข้อ ๓๑

(๘) ให้การบำบัดฟื้นฟู โดยให้คำปรึกษา แนะนำ และช่วยเหลือคนไร้ที่พึ่งในด้านการดำรงชีวิต ด้านกฎหมายหรือด้านอื่น เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุขเช่นเดียวกับบุคคลทั่วไป

(๙) ติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลในการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง

ให้สถานคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งจัดให้มีแฟ้มข้อมูลคนไร้ที่พึ่งรายบุคคลซึ่งอย่างน้อยต้องมีข้อมูลรายละเอียดตาม (๒) (๓) (๕) (๗) (๘) (๙) และข้อมูลอื่นที่เกี่ยวข้องกับคนไร้ที่พึ่งผู้นั้น แยกต่างหากจากทะเบียนรายชื่อคนไร้ที่พึ่งที่ให้การคุ้มครอง

ข้อ ๓๐ ให้สถานคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งที่รับคนไร้ที่พึ่งที่ถูกส่งตัวมายังสถานคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งตามมาตรา ๒๒ กำหนดเงื่อนไขที่คนไร้ที่พึ่งต้องปฏิบัติ ดังต่อไปนี้

(๑) การให้ความยินยอมเข้ารับการคุ้มครองในสถานคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง เว้นแต่ในกรณีคนไร้ที่พึ่งอยู่ในภาวะที่ไม่อาจให้ความยินยอมได้ ให้เจ้าหน้าที่ที่จัดส่งตัวคนไร้ที่พืงนั้นลงลายมือชื่อเป็นผู้จัดส่งตามแบบที่สถานคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งกำหนด

(๒) ระยะเวลาที่ต้องเข้ารับการคุ้มครองในสถานคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งในขั้นต้นซึ่งไม่น้อยกว่าสิบห้าวัน แต่ไม่เกินสี่สิบห้าวัน

(๓) ข้อปฏิบัติและหรือข้อห้ามปฏิบัติของคนไร้ที่พึ่ง ในระหว่างที่เข้ารับการคุ้มครองในสถานคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งตาม (๒)

(๔) เงื่อนไขอื่นที่สถานคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งกำหนด ทั้งนี้ ให้พิจารณาตามความเหมาะสมของสภาพและปัญหาของคนไร้ที่พึ่งเฉพาะราย

สถานคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งอาจนำเงื่อนไขทั้งหมดหรือบางส่วนตามวรรคหนึ่ง กำหนดเป็นส่วนหนึ่งในข้อตกลงตามข้อ ๓๑ ก็ได้

ในกรณีที่คนไร้ที่พึ่งไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขตามวรรคหนึ่ง ให้สถานคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งแจ้งให้เจ้าหน้าที่ตามกฎหมายหรือข้อบัญญัติท้องถิ่นพิจารณาดำเนินคดีต่อไป

ในกรณีที่คนไร้ที่พึ่งได้ปฏิบัติตามเงื่อนไขตามวรรคหนึ่ง ให้สถานคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งแจ้งให้เจ้าหน้าที่ตามกฎหมายหรือข้อบัญญัติท้องถิ่นนั้นยุติการดำเนินคดี

ข้อ ๓๑ คนไร้ที่พึ่งซึ่งจะเข้าพักอาศัยในสถานที่ซึ่งสถานคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งจัดให้ ต้องจัดทำข้อตกลงเข้าร่วมการอบรมเพื่อฟื้นฟูสภาพร่างกายและจิตใจ การประกอบอาชีพ และการทำงาน ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ที่สถานคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งกำหนด ซึ่งอย่างน้อยอาจประกอบด้วยเรื่อง ดังต่อไปนี้

(๑) กำหนดระยะเวลาการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งในสถานคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง โดยเงื่อนไขการกำหนดระยะเวลาให้มีการพิจารณาตามความเหมาะสมเป็นรายกรณี

(๒) ข้อปฏิบัติและหรือข้อห้ามปฏิบัติของคนไร้ที่พึ่ง ในระหว่างการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งในสถานคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง และมาตรการการดำเนินการกรณีฝ่าฝืน

(๓) สิทธิที่คนไร้ที่พึ่งพึงมีพึงได้

ในกรณีที่คนไร้ที่พึ่งผู้ใดปฏิเสธการจัดทำข้อตกลงหรือฝ่าฝืนข้อตกลง ให้สถานคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งจัดให้มีเจ้าหน้าที่เพื่อแก้ไขปัญหาการปฏิเสธการจัดทำข้อตกลงหรือฝ่าฝืนข้อตกลงร่วมกับคนไร้ที่พึ่งผู้นั้น ทั้งนี้ หากคนไร้ที่พึ่งยังคงปฏิเสธการจัดทำข้อตกลงหรือฝ่าฝืนข้อตกลงดังกล่าว สถานคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งอาจงดให้การคุ้มครองบางประการแก่คนไร้ที่พึ่งผู้นั้นได้ โดยให้เจ้าหน้าที่บันทึกเหตุแห่งการปฏิเสธการจัดทำข้อตกลง และระบุขอบเขตที่จะให้การคุ้มครองแก่คนไร้ที่พึ่งไว้ พร้อมเงื่อนไขที่จะใช้ในการดำเนินการตามหมวด ๒ โดยให้มีเจ้าหน้าที่ของสถานคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งลงลายมือชื่อเป็นพยานอย่างน้อยหนึ่งคน

ในกรณีที่คนไร้ที่พึ่งอยู่ในภาวะที่ไม่อาจให้ความยินยอมในการจัดทำข้อตกลงได้ด้วยตนเอง ให้สถานคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง ให้การคุ้มครองตามที่เห็นสมควรโดยให้เจ้าหน้าที่บันทึกเหตุแห่งการที่คนไร้ที่พึ่งไม่อาจให้ความยินยอม และให้มีเจ้าหน้าที่ของสถานคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งลงลายมือชื่อเป็นพยานอย่างน้อยหนึ่งคน

ข้อ ๓๒ ในระหว่างการเข้าร่วมการฝึกอาชีพและการเริ่มต้นการประกอบอาชีพ คนไร้ที่พึ่งอาจได้รับเงินช่วยเหลือในการยังชีพตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนดตามมาตรา ๒๕

ข้อ ๓๓ ในกรณีที่ปรากฏว่าคนไร้ที่พึ่งเป็นบุคคลซึ่งมีกฎหมายเฉพาะให้การคุ้มครองอยู่แล้ว ให้สถานคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งให้ความช่วยเหลือเท่าที่จำเป็นในเบื้องต้น แล้วจัดส่งคนไร้ที่พึ่งผู้นั้นไปยังหน่วยงานที่รับผิดชอบตามกฎหมายนั้น ทั้งนี้ โดยความยินยอมของคนไร้ที่พึ่ง เว้นแต่ในกรณีที่มีเหตุจำเป็นและสมควรเพื่อประโยชน์ของคนไร้ที่พึ่ง สถานคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งจะดำเนินการรับตัวคนไร้ที่พึ่งผู้นั้นไว้ในความดูแลต่อไปก็ได้

การจัดส่งคนไร้ที่พึ่งไปยังหน่วยงานที่รับผิดชอบตามกฎหมายเฉพาะตามวรรคหนึ่ง ให้สถานคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งรีบดำเนินการภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ปรากฏข้อเท็จจริงดังกล่าว พร้อมส่งข้อมูล ประวัติ รวมถึงรายละเอียดเกี่ยวกับคนไร้ที่พึ่งที่ได้ดำเนินการตามข้อ ๒๙ (๓) ให้แก่หน่วยงานนั้นด้วย

ข้อ ๓๔ สถานคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งอาจให้คนไร้ที่พึ่งพ้นจากการดูแลของสถานคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง ก่อนครบกำหนดระยะเวลาการเข้ารับการคุ้มครองก็ได้ในกรณีดังต่อไปนี้

(๑) สถานคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งพิจารณาเห็นว่าคนไร้ที่พึ่งสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข เช่นเดียวกับบุคคลทั่วไป มีปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิต และมีสภาพร่างกายและจิตใจเช่นเดียวกับบุคคลทั่วไป

(๒) เมื่อปรากฏบิดา มารดา ผู้ปกครอง ญาติ หรือผู้ใดซึ่งมีหลักฐานน่าเชื่อถือ และจัดทำหนังสือขอรับตัวคนไร้ที่พึ่งโดยรับรองว่าจะให้การปกครองดูแลคนไร้ที่พึ่งที่ขอรับตัวไปโดยใกล้ชิด

ให้สถานคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งให้คำปรึกษา แนะนำ และช่วยเหลือคนไร้ที่พึ่งในด้านการดำรงชีวิต สืบหา ติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลในการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งเป็นระยะ ตามอำนาจหน้าที่

ข้อ ๓๕ ในกรณีที่คนไร้ที่พึ่งได้เข้ารับการคุ้มครองในสถานคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งครบกำหนดระยะเวลาตามข้อตกลงตามข้อ ๓๑ แล้ว ให้คนไร้ที่พึ่งพ้นจากการดูแลของสถานคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง เว้นแต่คนไร้ที่พึ่งขอรับการคุ้มครองตามมาตรา ๑๙ ประกอบมาตรา ๒๔ หรือ สถานคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งพิจารณาเห็นว่าคนไร้ที่พึ่งไม่สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุขเช่นเดียวกับบุคคลทั่วไป หรือมีเหตุจำเป็นและสมควรเพื่อประโยชน์ของคนไร้ที่พึ่ง สถานคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งอาจให้คนไร้ที่พึ่งเข้าพักอาศัยในสถานที่ซึ่งสถานคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งจัดให้ต่อไปก็ได้ โดยต้องจัดทำข้อตกลงตามหลักเกณฑ์ที่สถานคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งกำหนด ทั้งนี้ ให้นำความในข้อ ๓๑ มาใช้บังคับกับการจัดทำข้อตกลงโดยอนุโลม

หมวด ๔

ศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง

ข้อ ๓๖ ให้ศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่งดำเนินการให้การคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งและทำหน้าที่เป็นเครือข่ายให้สถานคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งในเขตพื้นที่ หรือสถานคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งอื่น

ศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่งของหน่วยงานของรัฐต้องจัดให้มีการเข้าถึงการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง ทั้งในเวลาราชการและนอกเวลาราชการ

ข้อ ๓๗ ให้ศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่งที่ได้รับการขอรับการคุ้มครองจากคนไร้ที่พึ่งตามมาตรา ๑๙ หรือรับคนไร้ที่พึ่งที่ถูกส่งตัวมายังศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่งตามมาตรา ๒๐ หรือมาตรา ๒๒ ดำเนินการดังต่อไปนี้

(๑) สืบหา ติดตามสภาพปัญหาของคนไร้ที่พึ่งในพื้นที่รับผิดชอบ

(๒) รับตัวคนไร้ที่พึ่งไว้

(๓) สืบเสาะข้อมูลและจัดทำบันทึกประวัติรวมถึงรายละเอียดต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับคนไร้ที่พึ่ง เพื่อนำมาวิเคราะห์ วินิจฉัยหาสาเหตุของปัญหา รวมถึงแนวทางการคุ้มครองที่เหมาะสมในเบื้องต้น

(๔) ประสานงานเพื่อจัดส่งคนไร้ที่พึ่ง พร้อมข้อมูลและประวัติรวมถึงรายละเอียดตาม (๓) ไปยังสถานคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง

(๕) ให้การคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งตามที่สถานคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งมอบหมาย หรือตามที่ศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่งเห็นสมควร ตามความจำเป็นและเหมาะสม โดยคำนึงถึงสภาพปัญหาของคนไร้ที่พึ่ง

ให้ศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่งจัดให้มีทะเบียนรายชื่อคนไร้ที่พึ่งที่ให้การคุ้มครองและอาจจัดให้มีแฟ้มข้อมูลคนไร้ที่พึ่งเป็นรายบุคคลซึ่งระบุรายละเอียดตาม (๓) และข้อมูลอื่นที่เกี่ยวข้องกับคนไร้ที่พึ่งด้วยก็ได้

ในระหว่างการดำเนินการตามวรรคหนึ่ง ศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่งอาจจัดให้คนไร้ที่พึ่งเข้าพักในสถานที่ซึ่งศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่งจัดให้ก็ได้ แต่ไม่เกินสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับการขอรับการคุ้มครองหรือวันที่รับคนไร้ที่พึ่งที่ถูกส่งตัวมายังศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่งไว้ เว้นแต่มีความจำเป็นให้พิจารณาตามความเหมาะสมเป็นรายกรณี หากไม่อาจจัดให้คนไร้ที่พึ่งเข้าพักได้ ให้รับดำเนินการตาม (๔) โดยเร็ว

ข้อ ๓๘ ในกรณีที่ปรากฏว่าคนไร้ที่พึ่งเป็นบุคคลซึ่งมีกฎหมายเฉพาะให้การคุ้มครองอยู่แล้ว ให้ศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่งให้ความช่วยเหลือเท่าที่จำเป็นในเบื้องต้น แล้วจัดส่งคนไร้ที่พึ่งผู้นั้นไปยังหน่วยงานที่รับผิดชอบตามกฎหมายนั้น ทั้งนี้ โดยความยินยอมของคนไร้ที่พึ่ง เว้นแต่ในกรณีที่มิเหตุจำเป็นและสมควรเพื่อประโยชน์ของคนไร้ที่พึ่ง ศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่งจะจัดส่งคนไร้ที่พึ่งไปยังสถานคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งเพื่อรับตัวไว้ในความดูแลต่อไปก็ได้

การจัดส่งคนไร้ที่พึ่งไปยังหน่วยงานที่รับผิดชอบตามกฎหมายเฉพาะตามวรรคหนึ่ง ให้ศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่งรับดำเนินการภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ปรากฏข้อเท็จจริงดังกล่าว พร้อมส่งข้อมูล ประวัติ รวมถึงรายละเอียดเกี่ยวกับคนไร้ที่พึ่งที่ได้ดำเนินการตามข้อ ๓๗ (๓) ให้แก่หน่วยงานนั้นด้วย

หมวด ๕

การพ้นสภาพจากการคุ้มครองของสถานคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งหรือศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง

ข้อ ๓๙ คนไร้ที่พึ่งจะพ้นสภาพจากการคุ้มครองของสถานคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งหรือศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่งแล้วแต่กรณี ในกรณีดังต่อไปนี้

(๑) ตาย

(๒) หลบหนีออกจากสถานที่ซึ่งสถานคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งหรือศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่งจัดให้

(๓) สถานคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งแจ้งให้เจ้าหน้าที่ตามกฎหมายหรือข้อบัญญัติท้องถิ่นรับตัวไปเพื่อพิจารณาดำเนินคดีต่อไปตามข้อ ๓๐ วรรคสาม

(๔) สถานคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งหรือศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่งจัดส่งตัวไปยังหน่วยงานที่รับผิดชอบตามกฎหมายเฉพาะตามข้อ ๓๓ หรือข้อ ๓๘ แล้วแต่กรณี

(๕) พ้นจากสถานคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งตามข้อ ๓๔ หรือข้อ ๓๕

(๖) ศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่งจัดส่งตัวไปยังสถานคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งตามข้อ ๓๗ (๔)

(๓) กระทำผิดอาญา และส่วนราชการที่เกี่ยวข้องขอรับตัวไปควบคุมเพื่อดำเนินการตามกฎหมาย การฟื้นฟูสภาพจากการคุมครองตาม (๑) ให้สถานคุมครองคนไร้ที่พึ่งหรือศูนย์คุมครองคนไร้ที่พึ่ง แล้วแต่กรณี ประสานหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบตามกฎหมายและดำเนินการเพื่อให้มีการจัดการศพ ตามประเพณี

ข้อ ๔๐ เมื่อคนไร้ที่พึ่งฟื้นฟูสภาพจากการคุมครองตามข้อ ๓๙ วรรคหนึ่ง ให้สถานคุมครอง คนไร้ที่พึ่งหรือศูนย์คุมครองคนไร้ที่พึ่งแล้วแต่กรณี จำหน่ายออกจากทะเบียน

หมวด ๖

การสิ้นสุดการคุมครองคนไร้ที่พึ่ง

ข้อ ๔๑ คนไร้ที่พึ่งจะสิ้นสุดการคุมครองคนไร้ที่พึ่ง ในกรณีดังต่อไปนี้

(๑) ตาย

(๒) สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข มีปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิตและสามารถ พึ่งพาตนเองได้

(๓) สถานคุมครองคนไร้ที่พึ่งหรือศูนย์คุมครองคนไร้ที่พึ่งหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ โดยความเห็นชอบ ของอธิบดีเห็นว่าไม่เป็นคนไร้ที่พึ่งตามมาตรา ๓ และมาตรา ๙ (๓)

ข้อ ๔๒ ให้สถานคุมครองคนไร้ที่พึ่งหรือศูนย์คุมครองคนไร้ที่พึ่งจัดทำรายงานการให้การคุมครอง คนไร้ที่พึ่ง ให้กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการทราบทุกวันสิ้นปีงบประมาณ

ประกาศ ณ วันที่ ๑๓ มกราคม พ.ศ. ๒๕๕๙

พลตำรวจเอก อดุลย์ แสงสิงแก้ว

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

ประธานกรรมการคุมครองคนไร้ที่พึ่ง